

و یک تلگرافی امروز از آذربایجان آمده است ما دارم که مخصوصاً آن تلگراف را قرائت کنند و باید دانست که چرا تلگراف از آن طرف میاید ولی از این طرف توقیف می شود و مغایره نمی کنند برای این است که آن طرف تلگرافی را مجبور به ظاهر می نمایند پس باید از برای این طرف هم مجلس اقدامی کند که رفع معذور شود.

رئیس - تلگرافی که از ولایات و ایالات رسیده یکی دو تا نیست بلکه سیصد چهارصد تلگراف است و هنوز هم مقتضی نشده که در مجلس قرائت شود و مراد از تلگراف آذربایجان هم کدام تلگراف است.

آقا سید حسین - تلگراف اخیریکه از آذربایجان رسیده عرض کردم.

آقا سید حسن تقی زاده - از خارج نادر روز قبل میشنیدیم که تلگراف توقیف نمیشود لکن معطل می نمایند ولی از فرار تحقیقات کامله که بعمل آمده معلوم میشود که توقیف می نمایند حتی اینکه سانسور هم می نمایند یعنی هر یک از کلمات که مطابق میلشان نیست قلم برده و تغییر میدهند و در باب قرائت تلگرافات هم همه آنها فلا صلاح نیست قرائت شود و بعلاوه وقت نیست هر کدام مناسب است خوب است در کمیسیون رئیسه تصویب شود و در مجلس قرائت شود و گویا این ترتیب عیب ندارد.

آقا شیخ محمدعلی - ماهرچه حالا گفتگو کنیم بی حاصل است و باید کار کرد و نتیجه گرفت بقیه بنده خوب است بوزارت داخله اظهار شود که علت توقیف تلگرافات مردم چیست و البته باید این ترتیب بوزارت داخله اخطار شود.

اسدالله میرزا - در مملکت هر وقت انقلابی پیدا شود یا در اداره ترتیب خلافتی رفتار شود باید از وزیر مسئول تحقیق شود و پس از تحقیق باید اصلاحش هم از خود آن وزیر خواسته شود والا مذاکرات زیاد فایده ندارد.

رئیس - این مذاکره برای این است که همه وکلا بدانند که همه روزه نقض قوانین اساسی را می نمایند والا خود من میدانم که بوزارت داخله باید رجوع شود و اینکه در مجلس اظهار شد برای این بود که همه وکلا بدانند که همه روزه نقض قانون اساسی میشود بدانند که انتظام مملکت را بیعنی قطع الطریق سیره اند و این هم تلگرافی است که آقا سید حسین می گفتند از آذربایجان رسیده قرائت می شود.

(قرائت شد از فرادیل)

(از تبریز ۱۸ جمادی الاولی - نمره ۲۶۶)

وضع شهر حالتی پیدا کرده که از تجویز و تقریر عاجزیم از طرفی جوانان ملت داوطلبانه سوار و پیاده برای وفایه مقصود مقدس و حراست دوازده شورای جان بکف گرفته در حرکتند و از طرف دیگر کمیسیون اهانه تشکیل و اهالی با کمال بشاشت بدادن اهانه بر یکدیگر سبقت میجویند علم الله و شهد زن های غیوره آذربایجان امروز شرف ملیت را از تمام عالمیان ربوده و اهالا گردن بند گوشواره دست بند است که بصندوق اهانه با هزار نیاز تقدیم میکنند و تمام اهالی باجان و مال در حفظه مقصود مقدس حاضرند و البته آن حضرات هم از وقایع طهران مارا محروم نفرمایند.

(انجمن اتحادیه تبریز)

آقا سید حسین - همان طور که وکلای ملت در حفظ حقوق ملت مجاهدت دارند همانطور هم عموم ملت در مبرامی وکلا و حفظ این اساس با جان و مال حاضرند پس با این ترتیب ما نمیتوانیم به بینیم یا بشنومیم که خلاف قانونی شده است و این همه تعطیل عمومی تمام مملکت بواسطه نقض یک اصل از قانون بوده است و حالا همان طور که گفته شد همه روزه یک نقض قانون دیگر میشود معلوم است در این حال وکلا و ملت یک وظیفه دارند ولی منتظرند که جواب لایحه که از طرف مجلس حضور مبارک اعلیحضرت همیونی عرض شده از طرف اعلیحضرت برسد و البته پس از رسیدن جواب وکلا و ملت وظیفه خود عمل خواهند کرد.

وکیل التجار - در واقع این جوامردی که اهالی آذربایجان و سایر مردم کرده اند برای اینست که چون اساس زندگی صحت و امنیت است و اگر روز در زحمت هستند شب در راحت باشند و در صورتیکه امنیت در اینجا نباشد ناچار بهمه جاساریت می نمایند در سابق اگر کسی امنیت نداشت خود را بجائی متصل میکرد ولی از دو سال قبل اساسی گذاشته شده که عموم مردم آسوده و راحت باشند حال چند روز است که آن اساس رو بتزلزل واضطراب است و مردم امنیت ندارند لابد در مردم مجبورند که این اساس را محکم بگیرند و در استعصام آن همه قسم جاناً و مالاً بکوشند.

آقا شیخ محمدعلی - بدیهی است فاصل بین سلطنت و ملت همان قانون اساسی است ولی در این موقع مجلس لایحه بحضور اعلیحضرت همیونی عرض کرده و منتظر جواب است و گمان هم نمیکند که وزرا باین زودی درصدد تحصیل جواب برآیند پس ببقیه بنده خوب است هیئتی از طرف مجلس که مؤتمن مجلس است مثل آقای حاجی امام جمعه و غیره انتخاب شده و حضور اعلیحضرت همیونی مشرف شده و گفتگو کنند که آیا صدور جواب این لایحه چند روز مدت لازم دارد و تکلیف را معلوم نمایند اگر بخواهند نتیجه بگیرند باید زود تر تحصیل جواب نمایند.

مخیرالملک - از مذاکرات مجلس چنین معلوم میشود که هنوز مجلس وزرا را مسئول میدانند و بنده نمیدانم معنی مسئولیت امروز چیست آرزوی که آن سه نفر را گرفتند در صورتی بود که وزرا برای معرفی در مجلس آمده بودند همان مطلب مسئولیت را از عهده آنها برداشته و از آرزوی تا حال اینها یک واسطه غیر رسمی بین مجلس و دولت هستند اگر در حقیقت مجلس آنها را مثل بیست روز پیش از این مسئول میدانند باید آنها اخطار کنند که آنها هم تکلیف خود را بدانند مثلاً اینکه می گویند انتظام شهر را بیک نفر قطع الطریق می سیارند در این صورت وزرا چگونه می توانند مسئول باشند.

آقا شیخ حسین - بنده دو عرض دارم یکی آنکه گفته شد در سابق هر کس خودش را بیک جانی تکیه میداد و حوائج خود را صورت میداد بنده میگویم حالا خود ملت در گرفتن حوائج خود نهایت اتفاق و اتحاد و قدرت را دارند و یکی دیگر اینکه عرض مینمایم رسدایم را بعموم موکلین خود میرسانم که حفظ حقوق ملت خواهد شد در نهایت سلم و صلح

و باید این ملت در کمال سکونت و آرامی حرکت نمایند و همانطور که تا کنون نجات خود را بتمام عالم مدال داشتند حال ما باید همان رویه بسندیده را از دست ندهیم و تا از آنجا بیکه باید اشاره شود اشاره نشده حرکتی ننمایند.

وکیل الرعایا - آن تلگرافی را که از آذربایجان کرده اند البته آنها بهتر و بیشتر می بحقوق خودشان برده اند و آن طلاآت را که امروز برای حفظ حقوق خودشان بصرف مبرسانند همان طلاآت می بود که در سابق بظلم وجود از آنها می گرفتند و آنها فهمیده اند که باید چه بکنند و باید وازیم که از این اقدامات بعداً اخلاف ما آنچه را که ذخیره کرده اند بتوانند حفظ و نگاهداری کنند اما در باب مسئولیت وزرا ما آنها را مسئول دانسته و میدانیم هیچ مانعی هم از برای مسئولیت آنها نیست و هرگاه از آنها کاری ساخته نیست بیایند در مجلس اظهار کنند و روائع را بگویند تا اینکه وکلا و ملت تکلیف خودشان را بدانند.

رئیس - مقصود تلگراف آذربایجان بود خوانده شد و هر کس اظهار تشکری کرد اما در خصوص مسئولیت وزرا معلوم است که آنها مسئول بوده هستند و در باب تلگراف خانه بوزارت داخله نوشته شده است که رفع این معذور را بشمایند.

مجلس ختم شد

مذاکرات شنبه ۲۰ جمادی الاولی

دارالشورای ملی

مجلس یکساعت و ربع قبل از غروب منعقد شد جناب آقای حاج سید محمد امام دام افضاله که بتاریکی از جنف اشرف تشریف آورده بودند بومجلس مقدس ورود فرمودند.

در این موقع جناب آقای آقا سید عبدالله چه دامت برکاته نطق بلیغ مفصلی فرمودند که اشعار داشت بر مراتب علمیه و شئونات آقای معظم البه و اظهار امتنان از ملت که در ورود آقا نهایت توقیر و احترام را مرعی داشتند و حسن اقبال عموم ملت در حفظ مراتب و توقیر و احترامات علماء اعلام و حجج اسلام کبرالله امثالهم و اظهار تشکر از مساعی جمیده حجج اسلام عقبات عالیات دام اظلالهم و ترقیب و تشویق مردم بر حفظ مراتب حجج اسلام و علماء اعلام بیش از پیش و امر مسلمین بنگاهداری احترام جناب آقای حاجی سید محمد زید افضاله.

جناب رئیس نیز نطقی نمودند که مبنی بود بر اظهار تشکر و امتنان و بر اینکه عموم وکلا محترم از ورود جناب آقا کمال بشاشت را دارند و از چند روز قبل که موده ورود جناب آقا داده شده بود منتظر بودند و بجهت الله امروز بمقصد خود نایل گشتند و اینکه تمام امیر مجلس به امرای های حضرات حجج الاسلام مدظلهم است.

لایحه جناب آقای حاج سید محمد مرفوع داشته بودند قرائت شد از فرادیل

خدمت ذی شرافت و کلاعه عظام و اهانه ملت و اعضاء مجلس مقدس ادام الله تا بیاید اتم در کمال احترام جسارت میکنم داعی بر حسب اوامر حجج اسلامه با کمال شوق و نهایت اشتیاق به تشریف مجلس مقدس شورای ملی شهباده ارکانه از عقبات عالیات عرش درجات حرکت نموده و الحمد لله امروز باین آرزوی خود نایل شده ام و الا عرض تشکر از اقدامات

مجدانه و کلا عظام در این مدت مینمایم که نهایت جد خود را در ترویج احکام اسلام و اجرای قوانین مشروطیت بهمراه حضرات حجج اسلام ادام الله ظلالمهم میذول فرموده اند و تائید سواقبتیکه از این مسافرت آورده ام اینست که حضرات حجج اسلام و آیات الله علی الانام نجف اشرف متم الله السلبین بطول بقائهم در حفظ این اساس مقدس باندازه سالی و مرافق هستند که تمام کارهای خود را بحصر باین امر فرموده اند و بعضی استحضار خاطر مبارک آقایان عظام عرض مینمایم چنانچه خدا نکرده آراء بعضی درموقعی بر اهمال بعضی از مواد قوا بین اساسی تعلق بگیرد آن ذوات مقدسه ایضا حاضر از برای این امر نیستند و چون ترویج این امر را ترویج حقیقت اسلام میدانند لهذا در حفظ جزئیات هم از بذل همه چیز مضایقه نخواهند فرمود چنانچه حضرات حجج اسلام طهران مد ظلم هم تا آخرین نقطه اقدامات حاضرند آن ذوات مقدسه هم همین طور توجه دارند و مهاجرت از مساکن خود را اول درجه اقدامات خود میدانند .

(سوم) و کلا از عناوین مندرجات در لایحه و از حسن نیت جناب حجة الاسلام کمال تشکر را بجا آوردند)
مجلس برای مذاکرات لازمه در کمیسیون ختم شد آخرین جلسه دوره اول در تاریخ بیست و سوم جمادی الاولی ۱۳۲۶ بوده است از مذاکرات مجلس بین تاریخ بیستم تا بیست و سوم جمادی الاولی اثری یافته نشد .

قانون اساسی

مورخه ۱۴ شهری القعدة الحرام ۱۳۲۴ در تشکیل مجلس

اصل اول

مجلس شورای ملی بموجب فرمان معدلت بنیان مورخه ۱۴ جمادی الآخر ۱۳۲۴ مؤسس و مقرر است

اصل دوم

مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی مملکت ایران است که در امور معاشی و سیاسی وطن خود مشارکت دارند

اصل سوم

مجلس شورای ملی مرکب است از اعضائیکه در طهران و ایالات انتخاب میشوند و محل انعقاد آن در طهران است

اصل چهارم

عده انتخاب شوندگان بموجب انتخاب نامه علیجده از برای طهران و ایالات فلان یکصد و شصت و دو نفر همین شده است و بر حسب ضرورت عده مزبور تزیید تواند یافت الی دو بست نفر

اصل پنجم

منتخبین از برای دوسال تمام انتخاب می شوند و ابتداء این مدت از روزی است که منتخبین و ایالات تماما در طهران حاضر خواهند شد پس از انقضای مدت دوسال باید نمایندگان مجدداً انتخاب شوند و مردم مختارند هر یک از منتخبین سابق را که بخواهند و از آنها راضی باشند دوباره انتخاب کنند

اصل ششم

منتخبین طهران لدى الحضور حق انعقاد مجلس را داشته مشغول مباحثه و مذاکره میشوند رای ایشان در مدت غیبت منتخبین و ایالات با اکثریت مناط اعتبار و اجراء است

(۱) متن چند قانون که در دوره اول بتصویب رسیده است ضمن مذاکرات طبع شده و اینک قوانین دیگری که در این دوره بتصویب رسیده و طبع نشده است برای تکمیل این مجموعه طبع میگردد

اصل هفتم

در موقع شروع بمذاکرات باید اقلا دو نفل از اعضاء مجلس حاضر باشند و هنگام تحصیل رای ۳۰۳ از اعضاء باید حاضر بوده و اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار مجلس رای بدهند

اصل هشتم

مدت تعطیل و زمان اشتغال مجلس شورای ملی بر طبق نظامنامه داخلی مجلس بشخص خود مجلس است و پس از تعطیل تابستان باید مجلس از ۱۴ میزان که مطابق جشن افتتاح اول مجلس است مفتوح و مشغول کار شود

اصل نهم

مجلس شورای ملی در مواقع تعطیل فوق العاده منعقد تواند شد

اصل دهم

در موقع افتتاح مجلس خطابه بعضی و همایونی مرض فکریه بجواب خطابه از طرف قرین الشرف ملوکانه سرافراز و مباهی میشود

اصل یازدهم

اعضاء مجلس بدو که داخل مجلس میشوند باید بر ترتیب ذیل قسم خورده و قسم نامه را امضاء نمایند

صورت قسم نامه

ما اشخاصی که در ذیل امضاء کرده ایم خداوند را بشهادت میطلبیم و بقرآن قسم یاد میکنیم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق این نظامنامه محفوظ و مجری است تکلیفی را که بما رجوع شده است مهما امکان با کمال راستی و درستی و جد و جهد انجام بدهیم و نسبت با علی حضرت شاهنشاه متبوع عادل مقدم خودمان صدیق و راستگو بشیم و با اساس سلطنت و حقوق ملت خیانت ننمائیم و هیچ منظوری نداشته باشیم جز فوائده و مصالح دولت و ملت ایران

اصل دوازدهم

بهر چه عنوان و بهیچ دست آویز کسی بدون اطلاع و تصویب مجلس شورای ملی حق ندارد متعرض اعضای آن بشود اگر احياناً یکی از اعضاء علناً مرتکب جنحه و جنایتی شود و در حین ارتکاب جنایت دستگیر گردد باز باید اجرای سیاست در باره او بالاستحضار مجلس باشد

اصل سیزدهم

مذاکرات مجلس شورای ملی از برای آنکه نتیجه آنها بوقوع اجرا گذارده تواند شد باید علنی باشد روزنامه نویس و تماشاچی مطابق نظامنامه داخلی مجلس حق حضور و استماع دارند بدون اینکه حق نطق داشته باشند تمام مذاکرات مجلس را روزنامهچیان می توانند بطبع برسانند بدون تعریف و تغییر معنی تا عامه ناس از مباحث مذاکره و تفصیل گذارشات مطلع شوند هر کس صلاح اندیشی در نظر داشته باشد در روزنامه عمومی برنگارد تا هیچ امری از امور در پرده و برهیکس مستور نماند لهذا عموم روزنامهچیان مصادیقی که مندرجات آنها محل اصلی از اصول اساسیه دولت و ملت نباشد مجاز و مختارند که مطالب مفیده عام المنفعه را همچنان مذاکرات مجلس و صلاح اندیشی خلق را بر آن مذاکرات بطبع رسانیده منتشر نمایند و اگر کسی در روزنامهچیان و مطبوعات برخلاف آنچه ذکر شد و با تراض شخصی چیزی طبع نماید یا تهمت و افتراء بزند قانوناً مورد استنطاق و محاکمه و مجازات خواهد شد

اصل چهاردهم

مجلس شورای ملی بموجب نظامنامه علیجده موسوم

بظمانامه داخلی امور شخصی خود را از قبیل انتخاب رئیس و نواب رئیس و منتخبان و سایر اجزاء و ترتیب مذاکرات و شعب و غیره منظم و مرتب خواهد کرد

در وظائف مجلس و حدود و حقوق آن اصل پانزدهم

مجلس شورای ملی حق دارد در عموم مسائل آنچه را صلاح ملک و ملت میدانند پس از مذاکره و مذاقه از روی راستی و درستی عنوان کرده با رعایت اکثریت آراء در کمال امانت و اطمنان با تصویب مجلس سنا بتوسط شخص اول دولت بر عرض برسانند که بصدقه همایونی موشح و بوقوع اجرا گذارده شود

اصل شانزدهم

کلیه قوانینی که برای تشدید مبانی دولت و سلطنت و انتظام امور مملکتی و اساس وزارتخانه ها لازم است باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد

اصل هفدهم

لواحق لازمه را در ایجاد قانونی یا تغییر و تکمیل و نسخ قوانین موجوده مجلس شورای ملی در موقع لزوم حاضر می نماید که با تصویب مجلس سنا بصدقه همایونی رساننده و بوقوع اجرا گذارده شود

اصل هیجدهم

تسویه امور مالیه جرح و تعدیل بودجه تغییر در وضع مالیاتها و رد و قبول عوارض و فروعات همچنان همیزیهای جدیده که از طرف دولت اقدام خواهد شد بتصویب مجلس خواهد بود

اصل نوزدهم

مجلس حق دارد برای اصلاح امور مالیاتی و تسهیل روابط حکومتی در تقسیم ایالات و ممالک ایران و تعدیل حکومت ها پس از تصویب مجلس سنا اجرای آرای مصوبه را از او ایای دولت بخراهد

اصل بیستم

بودجه هر یک از وزارتخانه ها باید در نیمه آخر هر سال از برای سال دیگر تمام شده یا زنده روز قبل از عید نوروز حاضر باشد

اصل بیست و یکم

هر گاه در قوانین اساسی وزارتخانهها قانونی جدید یا تغییر و نسخ قوانین مقرره لازم شود با تصویب مجلس شورای ملی صورت خواهد گرفت اهم از اینکه لزوم آن امور از مجلس عنوان یا از طرف وزاری مسؤل اظهار شده باشد

اصل بیست و دوم

مراودی که قسمتی از عایدات یا دارائی دولت و مملکت منتقل یا فروخته می شود یا تغییری در حدود و تقویر مملکت لزوم پیدا میکند بتصویب مجلس شورای ملی خواهد بود

اصل بیست و سوم

بدون تصویب شورای ملی امتیاز تشکیل کبانی و شرکت های عمومی از هر قبیل و بهره نوان از طرف دولت داده نخواهد شد

اصل بیست و چهارم

بسته عهدنامه ها و مفاد نامه ها اعطای امتیازات (انحصار) تجارتی و صنعتی و نلاحتی و غیره اهم از اینکه طرف داخله باشد یا خارجه باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد با استثنای عهدنامه هائیکه استتار آنها صلاح دولت و ملت باشد